

بررسی رابطه هوش اخلاقی و هوش فرهنگی با کیفیت تدریس معلمان مقطع متوسطه شهر تهران

مانا شکوری نویسنده مسوول^۱

^۱ کارشناسی ارشد، گروه مشاوره، واحد تهران مرکز، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

Mana_shakouri@yahoo.com

۰۹۱۲۲۰۲۹۳۴۸

چکیده:

تحقیق حاضر با هدف بررسی رابطه هوش اخلاقی و هوش فرهنگی با کیفیت تدریس معلمان مقطع متوسطه شهر تهران انجام شد. روش تحقیق توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری تحقیق شامل معلمان دبیرستان های شهر تهران بود. به روش نمونه گیری در دسترس ۳۰۲ نفر به عنوان نمونه انتخاب و به پرسشنامه های هوش اخلاقی لنینک و کیل، هوش فرهنگی آنگ و کیفیت تدریس رسولی پاسخ دادند. داده ها به روش رگرسیون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. بر اساس یافته ها هوش اخلاقی و هوش فرهنگی با کیفیت تدریس معلمان رابطه مثبت معناداری دارند، در نتیجه تقویت هوش اخلاقی و هوش فرهنگی منجر به بهبود کیفیت تدریس معلمان می شود.

واژگان کلیدی: هوش اخلاقی، هوش فرهنگی، کیفیت تدریس.

۱- مقدمه:

هر جامعه ای درصدد تربیت افرادی است که بتوانند جامعه را به سوی اهداف از پیش تعیین شده بر پایه جهان بینی و براساس دیدگاه فلسفه حاکم بر آن هدایت نماید و آموزش و پرورش نقش تعیین کننده ای در برنامه های تحول و توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جوامع بر عهده دارد. به همین دلیل در تمامی نظام های پیشرفته جهان، بخش عظیمی از منابع صرف سرمایه گذاری در آموزش و پرورش می شود. در این میان نظام آموزشی ای را می توان موفق قلمداد نمود که بیشترین بازدهی را از سرمایه گذاری های انجام شده به دست آورد و از بالاترین میزان تحقق اهداف آموزش و پرورشی برخوردار باشد (قربانی، ۱۴۰۰). در واقع سلامت هر جامعه به کیفیت نظام آموزشی آن جامعه بستگی دارد. اگر دانش آموزان ارزش ها، هنجارها و مهارت های اجتماعی و مهارت ها و تجربیات لازم را برای انجام مؤثر و کارآمد وظایف فردی و اجتماعی خود نیاموزند، واحدهای آموزشی به مأموریت خود نرسیده اند. تحقق این رسالت مستلزم توجه به کیفیت نظام آموزشی است (سنبابی، ۱۳۹۷). کیفیت یکی از مهمترین مسائل عصر امروز است و نه تنها در صنعت بلکه در دنیای رقابتی امروز در آموزش اهمیت بیشتری دارد، زیرا سرمایه ملی هر کشوری امروز دیگر پول و زمین نیست، بلکه دانش و نیروی کار مبتکر و خلاق است (خالقی خواه و همکاران، ۲۰۱۷). تدریس خوب به معنای کسب کامل و پایدار دانش، مهارت ها و ارزش های معلم است. آموزش با کیفیت قلب آموزش مؤثر است و چنین تدریسی پاسخگو و متناسب با طیف کامل نیازها، علایق و نتایج دانش آموزان در حوزه های رسمی و غیر رسمی آموزش است. محیط یادگیری باید حس ارتباط، ایمنی و تمایز را ایجاد کند و انعطاف پذیری را برای کار گروهی، همکاری و تغییر قالب گروه ها در صورت نیاز فراهم کند (پندرگاست و مین، ۲۰۲۰).

به اعتقاد ولارده و همکاران (۲۰۲۰)، در بین عوامل متعدد تأثیرگذار بر یادگیری دانش آموزان، معلمان یکی از مهم ترین و مؤثرترین عناصر موفقیت دانش آموزان هستند. لذا ارتقاء برنامه های آماده سازی معلمان جهت بهبود کیفیت تدریس را از اولویت های نهادهای سازمان ها و سیاست گذاران عنوان می کنند. همچنین استفاده از نظریه های یادگیری در دوران تحصیلی را برای معلمان به سبب کسب مهارت های لازم و برطرف نمودن شکافها ضروری می دانند. راهبردهای تدریس با کیفیت عبارتند از: ۱- نوشتن اهداف آموزشی: اهداف آموزشی از طریق فعالیت های ملموس بیان می شود که می توان در عمل نشان داد که آیا معلم بر محتوا و مهارت های مورد نظر تسلط دارد یا خیر. ۲- استفاده از یادگیری فعال در کلاس: دانش آموزان اغلب آن را خسته کننده و غیر جذاب می دانند زیرا شیوه تدریس در کلاس را دوست ندارند و نقش فعالی در یادگیری ندارند. ۳- استفاده از یادگیری

¹ Pendergast, D., & Main, K.
Green

مشارکتی: یادگیری مشارکتی جایی است که دانش آموزان به صورت گروهی در یک پروژه تحقیقاتی کار می کنند و در نهایت مسئول ارائه گزارش پژوهشی خود هستند (خالقی خواه و همکاران، ۱۳۹۷).

از سوی دیگر، هوش اخلاقی یکی از مهم ترین و مهم ترین جنبه های تربیتی از کودکی تا نوجوانی است. هوش اخلاقی توانایی تشخیص درست از نادرست است. به کمک هوش اخلاقی، فرد باورهای محکم و قوی دارد و توانایی عمل به آنها را دارد (جعفری زاده و همکاران، ۱۴۰۲). هوش اخلاقی مسیر اخلاقی فرد را در زندگی و دنیای کار تعیین می کند و از فعالیت های مجرمانه و غیرقانونی جلوگیری می کند و انطباق اخلاقی در تصمیمات را تضمین می کند (بو و همکاران، ۲۰۱۵). برخورداری از هوش اخلاقی، احترام، گذشت، آرامش و عناصر اخلاقی مانند صلح، عدالت، انصاف، توانایی های اخلاقی دانش آموزان را بهبود می بخشد و احساس مسئولیت پذیری در برابر انتخاب ها و اعمال اخلاقی را در دانش آموزان ایجاد می کند و از این طریق توانایی های اخلاقی دانش آموزان را نهادینه می کند (شهبازیان خونیق و همکاران، ۱۳۹۷).

هوش اخلاقی موضوع تقریباً جدیدی است. همان طور که هوش هیجانی و هوش شناختی با یکدیگر فرق دارد، هوش اخلاقی هم یک هوش کاملاً مجزاست. مفهوم اصلی هوش اخلاقی این است که ما بتوانیم درست را از نادرست تشخیص دهیم؛ یعنی اعتقادات محکم اخلاقی داشته باشیم و بر اساس این اعتقادات عمل کنیم (علیزاده صوفیانی، ۱۴۰۰). بوربا^۳ (۲۰۰۵) هوش اخلاقی را ظرفیت و توانایی درک درست، داشتن اعتقادات اخلاقی قوی و عمل به آنها، و رفتار درجهت صحیح تعریف می کند. لنیک وکیل^۴ (۲۰۱۹) هوش اخلاقی را توانایی تشخیص درست از اشتباه می داند که با اصول جهانی سازگار است، به نظر آنان چهار اصل هوش اخلاقی زیر برای موفقیت مداوم سازمانی و شخصی ضروری است. ۱. درستکاری: یعنی ایجاد هماهنگی بین آنچه که به آن معتقدیم و آنچه که به آن عمل می کنیم. انجام آنچه که می دانیم درست است و گفتن حرف راست در تمام زمان ها. ۲. مسئولیت پذیری: کسی که هوش اخلاقی بالایی دارد، مسئولیت اعمال خود و پیامدهای آن اعمال، هم چنین اشتباهات و شکستهای خود را نیز می پذیرد. ۳. دلسوزی: توجه به دیگران که دارای تأثیر متقابل است. اگر نسبت به دیگران مهربان و دلسوز باشیم، آنان نیز موقع نیاز با ما همدردی می کنند. ۴. بخشش: آگاهی از عیوب و اشتباهات خود و دیگران و بخشیدن خود و دیگران. بنابراین کارکنان با هوش اخلاقی بالا کار درست را درست انجام می دهند، اعمال آنها پیوسته با ارزش ها و عقایدشان هماهنگ است (سعیدشعبانلو، ۱۳۹۷).

یکی دیگر از عواملی که می تواند بر کیفیت تدریس معلمان تأثیرگذار باشد هوش فرهنگی است. شناخت نیروی انسانی و عوامل مؤثر بر استفاده مؤثر سازمان ها از این سرمایه به منظور استفاده هر چه بهینه از این سرمایه یکی از دغدغه های مدیران سازمانی است. یکی از عوامل مؤثر بر اثربخشی مدرسه، توجه معلمان به هوش فرهنگی است. با بهبود هوش فرهنگی، معلمان می توانند به نحوه درک و ارزیابی دیگران از خود توجه کنند. هر جامعه ای بسته به شرایط، رشد و توسعه فرهنگی و اجتماعی خود با مشکلات گوناگونی مواجه است که تأثیر مخربی بر روند کمال و پیشرفت آن می گذارد. یکی از این مشکلات فقدان معلمان با هوش فرهنگی کافی برای مقابله با شرایط مختلف فرهنگی در ایجاد اثربخشی است (بهاءالدینی و همکاران، ۱۴۰۰).

هوش فرهنگی مفهومی پویا و به معنای توانایی تشخیص و سازگاری با تفاوت های فرهنگی است که با رشد علمی و تجربه فردی در طول زمان قابل تقویت است. علاوه بر این، وضوح تفاوت در نظرات و ارزش های فرهنگی و همچنین توانایی همکاری و تعامل با افراد دیگر می تواند به تقویت هوش فرهنگی کمک کند (محمدی، ۱۴۰۲). وجود هوش فرهنگی مهارت های ارتباطی، سازگاری و علاقه فرد را به فرهنگ های مختلف تقویت می کند (کراز^۵، ۲۰۲۱). هوش فرهنگی در کنار آمدن با موقعیتهای چند فرهنگی، برای انجام کار در گروههای فرهنگی گوناگون، برای مدیریت شوک فرهنگی و تسهیل تنظیم میان فرهنگی مؤثر، تصمیم گیری و عملکرد، بسیار کمک کننده می باشد و همچنین تأثیر هوش فرهنگی بر رضایت شغلی و عملکرد مثبت بوده است (یسیل^۶، ۲۰۱۳). در پژوهش ونداین و آنگ^۷ (۲۰۰۵) نشان داده شده است که هوش فرهنگی بر سازگاری افراد تأثیر دارد که این خود می تواند زمینه ساز خشنودی شغلی باشد. لی و همکاران^۸ (۲۰۱۸) نشان دادند هوش فرهنگی و با مشارکت شغلی و رضایتمندی از زندگی رابطه مثبت دارد.

³ Bao

⁴ Borba

⁵ Lennick & Kiel

⁶ Kiraz

⁷ Yeşil, S.

⁸ Van Dyne, & Ang

در تحقیقات گذشته نتایج حاصل از پژوهش ایل بیگی (۱۴۰۲) نشان داد هوش اخلاقی با تفکر انتقادی و شایستگی حرفه ای معلمان مقطع ابتدایی شهرستان تربت حیدریه رابطه مثبت و معناداری دارد. طهماسبی (۱۴۰۲) نشان داد هرچه معلمان از هوش فرهنگی فرهنگی بالاتری برخوردار باشند، عملکرد وظیفه ای، خودمدیریتی و انضباط شغلی در آن ها بیشتر است. پژوهش حبیب زاده (۱۴۰۲) حاکی از آن بود که بین هوش اخلاقی و پیشرفت گرایی با تدریس اثر بخش معلمان رابطه وجود دارد. جعفری زاده و همکاران (۱۴۰۲) نیز جایگاه هوش اخلاقی در رشد حرفه ای معلمان را تأیید کردند. در تحقیق صداقت (۱۴۰۱) رابطه هوش فرهنگی با مدیریت دانش و عملکرد آموزشی معلمان مورد تأیید قرار گرفت. بر این اساس محقق در نظر دارد رابطه بین هوش اخلاقی و هوش فرهنگی با کیفیت تدریس معلمان مقطع متوسطه شهر تهران را مورد بررسی قرار دهد.

۲- روش شناسی :

روش تحقیق توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری تحقیق شامل معلمان دبیرستان های شهر تهران بود. ابتدا یک منطقه به صورت تصادفی انتخاب شد. برای انتخاب نمونه از روش نمونه گیری در دسترس استفاده شد. با مراجعه به آموزش و پرورش و کسب مجوز، با در اختیار گرفتن لیست معلمان با آنان تماس گرفته شد و برای افرادی که پاسخگو بوده و برای تکمیل پرسشنامه ها ابراز رضایت کردند، پرسشنامه ها به صورت اینترنتی ارسال شد. در نهایت ۳۰۲ نفر به پرسشنامه ها پاسخ دادند. داده ها به روش رگرسیون مورد تحلیل و بررسی قرار گرفت.

پرسشنامه هوش اخلاقی

پرسشنامه هوش اخلاقی توسط لنینک و کیل در سال ۲۰۰۵ تدوین شد. همچنین هوش اخلاقی به عنوان توانایی کاربرد اصول اخلاق جهانی در اخلاقیات، اهداف و مراودات یک فرد از روی قاعده است (لنینک و کیل، ۲۰۰۵). یک برداشت از این تعریف، آن است که اخلاقیات به عنوان اولویت است، یعنی بدان معنا که افراد دارای تمایل ذاتی برای فعالیت با درستی، مسئولیت، دلسوزی و بخشنده گی دارند. هوش اخلاقی اعتقاد عمیق فرد و ارزش های اوست که تمامی افکار و فعالیت ها را هدایت می کند و فرایند تصمیم گیری اخلاقی مشروط به عوامل دموگرافیکی چون جنسیت، نژاد، ملیت یا فعالیت مذهبی نیست. (فورد و ریچاردسون، ۱۹۹۴؛ مارتین، رالو و اسلون، ۲۰۰۸). پرسشنامه هوش اخلاقی شامل ۴۰ عبارت است. در این پرسشنامه هر پاسخ دهنده در مجموع امتیازی بین حداقل ۴۰ و حداکثر ۲۰۰ کسب می کند که با تقسیم آن بر ۲ امتیاز نهایی هوش اخلاقی وی امتیازی بین ۲۰ تا ۱۰۰ خواهند بود. در نهایت امتیاز ۹۰ الی ۱۰۰ امتیاز عالی، امتیاز ۸۰ الی ۸۹ امتیاز خیلی خوب، امتیاز ۷۰ الی ۷۹ امتیاز خوب و امتیاز ۶۹ و کمتر از آن ضعیف است. این پرسشنامه در ایران توسط آراسته، عزیزی شمامی، جعفری راد و محمدی جوزانی در سال ۱۳۸۹ اعتباریابی و تأیید شده است. همچنین روایی صوری و محتوایی و هماهنگی درونی مؤلفه های آن را متخصصان تأیید کردند. همچنین پایایی پرسشنامه با انجام آزمون بازآزمایی در یک نمونه ۱۶ نفره محاسبه گردید و آلفای کرونباخ ۰/۸۹ به دست آمد (بهرامی، اصمی، فاتح پناه، دهقانی و احمدی، ۱۳۹۱).

پرسشنامه هوش فرهنگی آنگ

پرسشنامه هوش فرهنگی آنگ ۲۰ گویه دارد که توسط آنگ در سال ۲۰۰۴ طراحی شده است. هر گویه به وسیله طیف لیکرت (۱ تا ۵) نمره دهی می شود. این پرسشنامه دارای چهار عامل است که عبارت است از: راهبرد یا فراشناخت ۵ سؤال، دانش یا شناخت ۵ سؤال، انگیزش ۵ سؤال و رفتار ۵ سؤال. در پژوهش آنگ (۲۰۰۴) ضریب آلفای کرونباخ برای نمره کلی ۰/۸ و برای مولفه های هوش فرهنگی عبارتند از: راهبرد یا فراشناخت ۰/۷۶، دانش یا شناخت ۰/۸۴، انگیزش ۰/۷۶ و رفتار ۰/۸۳. این پرسشنامه در پژوهش کاظمی (۱۳۸۷) هنجاریابی و روایی محتوایی و پایایی آن مورد تأیید قرار گرفته است و با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ پایایی آن ۰/۸۵ بدست آمد. همچنین ضریب آلفای کرونباخ مولفه های آن راهبرد یا فراشناخت ۰/۶۸، دانش یا شناخت ۰/۸۶، انگیزش ۰/۷۶ و رفتار ۰/۷۰.

پرسشنامه کیفیت تدریس

این پرسشنامه توسط رسولی (۱۳۸۹) در ۳۸ سوال تهیه شده است و در طیف لیکرت ۱ تا ۴ نمره گذاری می شود. حداقل امتیاز ممکن ۳۸ و حداکثر ۱۵۲ خواهد بود. نمره بین ۳۸ تا ۶۳: کیفیت تدریس ضعیف است. نمره بین ۶۳ تا ۹۵: کیفیت تدریس متوسط است. نمره بالاتر از ۹۵: کیفیت تدریس قوی است. روایی آن توسط نظر سه تن از اساتید و کارشناسان مربوطه مورد تأیید قرار گرفت. همچنین پایایی آن نیز با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ محاسبه گردید. آلفای این پرسشنامه ۰/۸۶ بدست آمد که نشان دهنده پایایی قابل قبول این پرسشنامه می باشد (رسولی، ۱۳۸۹).

۳- بحث درباره یافته ها

جهت استفاده از تکنیک های آمار پارامتریک بایستی توزیع مقادیر متغیرها نرمال باشد که این کار نیز با آزمون کولموگروف-اسمیرنف انجام شد.

جدول ۱-آزمون نرمال بودن متغیرها

سطح معناداری	آماره آزمون	
هوش اخلاقی	.889	.408
هوش فرهنگی	.875	.428
کیفیت تدریس	1.268	.080

با توجه به جدول مربوط به آزمون کولموگروف-اسمیرنف متغیرهای تحقیق مشاهده می شود که مقدار سطح معنی داری بدست آمده برای هوش اخلاقی، هوش فرهنگی و کیفیت تدریس بالاتر از 0.05 می باشد، بنابراین هوش اخلاقی، هوش فرهنگی و کیفیت تدریس در نمونه مورد بررسی دارای توزیع نرمال می باشد لذا می توان از روش های پارامتریک برای بررسی فرضیه تحقیق حاضر استفاده نمود. فرضیه تحقیق-بین هوش اخلاقی و هوش فرهنگی با کیفیت تدریس در معلمان مقطع متوسطه شهر تهران رابطه وجود دارد. برای آزمون فرض از تحلیل رگرسیون چندگانه استفاده شد.

جدول ۲-خلاصه مدل رگرسیون

ضریب همبستگی (R)	ضریب تعیین (R^2)	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای استاندارد تخمین	آماره دوربین واتسون
.284	.081	.075	4.938	1.927

در جدول به ترتیب ضریب همبستگی چندگانه (R)، ضریب تعیین (R^2)، ضریب تعیین تعدیل شده، خطای معیار تعیین و آماره دوربین واتسون ارائه شده است. مقدار مربوط به R^2 یا ضریب تعیین برابر با 0.081 است که نشان می دهد که 8.1% درصد تغییرات کیفیت تدریس به وسیله متغیرهای مدل تبیین می شود. در ستون آخر میزان آماره دوربین واتسون 1.927 می باشد که نشان می دهد نتیجه یک مشاهده تأثیری بر نتیجه مشاهدات دیگر نداشته و رگرسیون معتبر است. در رگرسیون، ممکن است با مشکل مستقل نبودن خطاها برخورد کنیم به این نوع ارتباط در داده ها خودهمبستگی می گویند. در صورت وجود خودهمبستگی در خطاها نمی توان از رگرسیون خطی استفاده کرد. اگر این آماره بین $1/5$ تا $2/5$ باشد جای هیچ نگرانی نیست.

جدول ۳-آنالیز واریانس

مدل	درجه آزادی	F	سطح معناداری
رگرسیون	۲	۱۳/۱۳	0.001
باقیمانده	۲۹۹		
کل	۳۰۱		

جدول فوق به منظور بررسی وجود رابطه خطی بین متغیرهای پیش بین و ملاک است. در اینجا سطح معناداری کمتر از 1% درصد است بنابراین با اطمینان 99% می توان گفت که متغیرهای پیش بین دارای رابطه خطی معنادار با کیفیت تدریس می باشند. بنابراین فرضیه تأیید می شود

جدول ۴- ضرایب رگرسیون

مدل	B	خطای معیار	ضرایب استاندارد شده	t	سطح معناداری
مقدار ثابت	36.602	3.167		11.557	.000
هوش اخلاقی	.111	.030	.208	3.754	.000
هوش فرهنگی	.160	.047	.188	3.386	.001

با توجه به سطح معناداری که در خصوص ضرایب هوش اخلاقی و هوش فرهنگی کوچکتر از 0.01 است، هوش اخلاقی و هوش فرهنگی با اطمینان ۹۹ درصد پیش بینی کننده کیفیت تدریس معلمان است. در ستون t هرچه مقدار قدرمطلق آن بیشتر باشد رابطه قویتر متغیر وابسته و متغیر مستقل را نشان می دهد که جدول نشان می دهد هوش اخلاقی قدرت پیش بینی کنندگی بیشتری دارد. همچنین هرچه هوش اخلاقی و هوش فرهنگی بیشتر باشد کیفیت تدریس بیشتر است.

۴- نتیجه گیری

با توجه به یافته های آماری هوش اخلاقی و هوش فرهنگی به صورت مثبت با کیفیت تدریس معلمان رابطه دارند. نتایج با یافته های ایل بیگی (۱۴۰۲)، طهماسبی (۱۴۰۲)، حبیب زاده (۱۴۰۲)، جعفری زاده و همکاران (۱۴۰۲) و صداقت (۱۴۰۱)، کراز (۲۰۲۱) و لی و همکاران (۲۰۱۸) همسو بود. در تبیین نتایج می توان گفت از آنجا که هوش اخلاقی توانایی تشخیص و تمیز درست از نادرست است، کسی دارای هوش اخلاقی تعریف می شود که از باورهای اخلاقی راسخ و قوی و توانایی عمل کردن به آن ها برخوردار باشد، به گونه ای که فرد به شیوه ای صحیح و محترمانه رفتار کند. هوش اخلاقی خط سیر اخلاقی فرد را در زندگی و دنیای کار تعیین و از بروز اعمال خلاف قانون جلوگیری می کند و باعث رعایت اخلاق در تصمیم گیری ها می شود. بنابراین معلمانی که به هر دلیل هوش اخلاقی کسب نکرده اند، به دلیل وجدان متزلزل، ضعف در مهار کردن امیال، رشدنیافتگی حساسیت های اخلاقی و باورهای که به گونه ای نادرست هدایت شده، نمی توانند دانش آموزان را در مسیر صحیح هدایت کنند و کیفیت تدریس پایینی دارند. با بهبود هوش اخلاقی، می توان فضایل اخلاقی را پرورش و عادات مخرب را از بین برد و در نتیجه معلمان عملکرد مناسب تر و کیفیت بالاتری را ارائه می دهند.

همچنین هوش فرهنگی این امکان را به آنان می دهد تا از طریق دانش و دقت عمل، تفاوت های فرهنگی را دریابند و در برخورد با دیگر فرهنگها رفتار درستی در پیش گیرند. معلمی که از هوش فرهنگی بالایی برخوردار است با کمک تجربه های خویش، رفتاری را بروز می دهد که دقیقا مناسب با شرایط موجود باشد. هوش فرهنگی به معلمان کمک می کند تا در زمینه هایی چون برقراری ارتباطات اثربخش تر عمل کنند. قابلیت هوش فرهنگی راهی نظام یافته و مجموع های از فنون است که به معلمان کمک می کند تا در مواجهه با هر فرهنگی به طور موثر فعالیت کنند. وقتی ارتباطات معلمان با دانش آموزان موثرتر و مثبت تر باشد انگیزه کار در معلمان تقویت شده اثربخشی و کیفیت تدریس آنان افزایش می یابد. از محدودیت های تحقیق آن است که به دلیل آن که تحقیق حاضر توصیفی از نوع همبستگی می باشد ممکن است متغیرهای کنترل نشده زیادی مانند شرایط فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی نتایج پژوهش را تحت تأثیر قرار دهد.

پیشنهادهای

با توجه به نتایج بدست آمده، انتخاب معلمان دارای هوش اخلاقی و فرهنگی بالا و نیز برگزاری دوره های ضمن خدمت و کارگاه های متناسب در خصوص هوش اخلاقی و فرهنگی برای معلمان می تواند بر افزایش کیفیت تدریس آنان تأثیرگذار باشد. همچنین انجام پژوهشهایی مشابه در سایر مدارس و مقاطع تحصیلی و با تعداد نمونه بیشتر می تواند در به دست آمدن نتایج مطلوبتر کمک شایانی کند.

ایل بیگی، بهناز. (۱۴۰۲). بررسی رابطه هوش اخلاقی با تفکر انتقادی و شایستگی حرفه ای معلمان مقطع ابتدایی شهرستان تربت حیدریه، اولین همایش ملی پیوند آموزش با جامعه، سازمانها و صنایع (چالشها و راهکارها)، تربت حیدریه.
بهاءالدینی، فاطمه؛ رشیدی نژاد، معصومه؛ جهانی، یونس؛ اقبالی، طیبه؛ عزیززاده فروزی، منصوره. (۱۴۰۰). هوش فرهنگی در کارکنان پرستاری: ارتباط آن با تعامل اجتماعی، فرهنگ و ارتقای سلامت، شماره ۱۵، ص ۲۳۶-۲۲۸.
بوربا، میکله. (۱۴۰۱). پرورش هوش اخلاقی، ترجمه فیروزه کاوسی، تهران، رشد.
جعفری زاده، فرناز و حسینی، سیده آرزو و کدخدائی، زیبا و محبتی میانداشتی، سمانه. (۱۴۰۲). جایگاه هوش اخلاقی در رشد حرفه ای معلمان نظام آموزش و پرورش.

حبیب زاده، مهناز. (۱۴۰۲). بررسی رابطه هوش اخلاقی و پیشرفت گرایی با اثر بخشی تدریس معلمان، هشتمین همایش ملی پژوهش های نوین در حوزه علوم تربیتی و روانشناسی ایران، تهران، <https://civilica.com/doc/1984924>
خالقی خواه، علی؛ نجفی، حبیب و زاهد بابلان، عادل. (۱۳۹۷). فراتحلیل بررسی کیفیت تدریس معلمان. (۱۶)، ۱۴۴-۱۶۱.
سعید شعبانلو، کریم. (۱۳۹۷). تأثیر آموزش هوش اخلاقی مبتنی بر دیدگاه حضرت علی (ع) بر بهزیستی معنوی، شادکامی و رضایت از زندگی معلمان مدارس ابتدایی شهر اهواز. پایان نامه دکتری. دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
سنجابی، فرحناز. (۱۳۹۷). شناسایی عوامل موثر بر تدریس خلاق معلمان در مقطع ابتدایی. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه پیام نور استان کرمانشاه، مرکز پیام نور کرمانشاه.

شهبازیان خونیق، آرش؛ حسینی، امید و محمودی، احمد. (۱۳۹۷). رابطه هوش اخلاقی و اجتماعی با قلدری در دانش آموزان دبیرستانی. مجله اخلاق زیستی - علمی پژوهشی، ۸ (۲۸)، ۷-۱۶

صداقت، روژین. (۱۴۰۱). بررسی رابطه هوش فرهنگی و هوش تحلیلی با مدیریت دانش و عملکرد آموزشی معلمان زن شهرستان بوکان، دهمین همایش علمی پژوهشی علوم تربیتی و روانشناسی، آسیب های اجتماعی و فرهنگی ایران، تهران.
طهماسبی، سمیرا. (۱۴۰۲). نقش هوش فرهنگی در معلمان بر اساس عمل به وظیفه و انضباط شغلی، اولین همایش بین المللی جامعه شناسی، علوم اجتماعی و آموزش و پرورش با رویکرد نگاهی به آینده، بوشهر.
علیزاده صوفیانی، شبنم. (۱۴۰۰). رابطه بین هوش هیجانی، معنوی، و اخلاقی معلمان دوره ابتدایی ماکو با رضایت از زندگی و رضایت شغلی آنان. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد ماکو.

قربانی، سپیده. (۱۴۰۰). رابطه بین احساس انسجام و سلامت معنوی با کیفیت زندگی با نقش میانجیگری امید به زندگی در معلمان زن. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه پیام نور استان مازندران، مرکز پیام نور رامسر.
لنیک، داگ و کی پل، فرد. (۱۴۰۱). هوش اخلاقی، ترجمه علی محمد گودرزی، تهران: رسا.

محمدی، ماردین. (۱۴۰۲). سنجش هوش فرهنگی بین دانشجویان در رشته های تحصیلی مختلف، ۱st international conference on management, education and training researches in education and <https://civilica.com/doc/1999239.Tehran.training>

Bao, Z., Zhang, W., Lai, X., Sun, W., & Wang, Y. (2015). Parental attachment and Chinese adolescents' delinquency: The mediating role of moral disengagement. *Journal of Adolescence*, 11(4), 37- 47.

Kiraz, G. (2021). The role of the cultural intelligence levels of English language teachers foreign language teaching (Master's thesis, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).

Le, H. Jiang, Z. Nielsen, I. (2018). Cognitive Cultural Intelligence and Life Satisfaction of Migrant Workers: The Roles of Career Engagement and Social Injustice, *Social Indicators Research*, 139(1), 237-257.

Pendergast, D., & Main, K. (2020). Quality teaching and learning. In *Teaching Middle Years* (pp. 66-80). Routledge.

Van Dyne, L., & Ang, S. (2005). Cultural Intelligence: An Essential Capability for Individuals in Contemporary Organizations. *Global Edge: Msu. Edu*.

- Velarde, J. M., Ghani, M. F., Adams, D., & Cheah, J. H. (2020). Towards a healthy school climate: The mediating effect of transformational leadership on cultural intelligence and organisational health. *Educational Management Administration & Leadership*, 50(1), 163-184.
- Yeşil, S. (2013). The Impact of Cultural Intelligence (CQ) on Cross-Cultural Job Satisfaction (CCJS) and International Related Performance (IRP). *Journal of Culture, Society and Development- An Open Access International Journal*, 1:41-54.